

ปัญหาและข้อเสนอแนะของวารสารธรรมศาสตร์^๑

วรรณภา โดพิบูลย์พงศ์

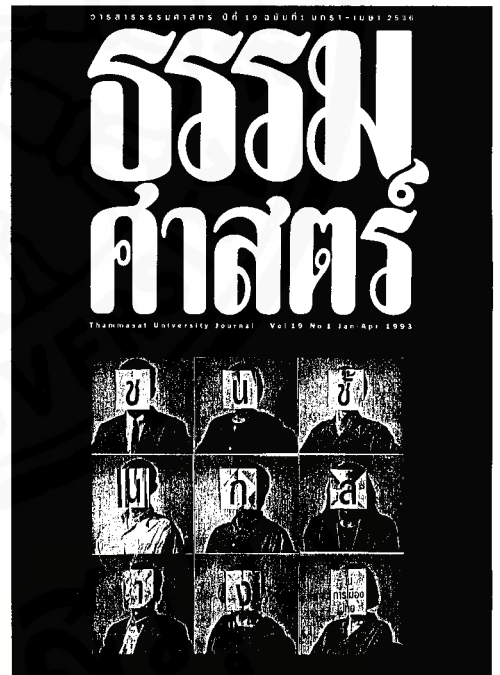
เมื่อ พ.ศ. ๒๕๐๔ สำนักงานจัดทำและพิมพ์ตำราได้จัดตั้งโครงการวารสารธรรมศาสตร์ขึ้น ตามระเบียบว่าด้วยวารสารธรรมศาสตร์ พ.ศ. ๒๕๐๔ ประกาศ ณ วันที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๐๔ โครงการวารสารธรรมศาสตร์มิได้อยู่ในทำเนียบของโครงสร้างการบริหารมหาวิทยาลัยแต่อย่างใด แต่มีสภาพเป็นโครงการเอกเทศ อยู่ในความดูแลของอธิการบดี ต่อมาในสมัยที่ท่านศาสตราจารย์นงเยาว์ ชัยเสรีเป็นอธิการบดี ก็ได้แต่งตั้งให้รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการทางวิชาการเป็นผู้ดูแลมากระทั่งปัจจุบัน

วารสารธรรมศาสตร์ยุคแรกตีพิมพ์ออก ๓ เดือนต่อครั้งหรือปีละ ๔ เล่ม โดยฉบับปฐมฤกษ์ออกในเดือนมกราคม พ.ศ. ๒๕๐๕ วัตถุประสงค์ที่แจ้งไว้คือ เพื่อเผยแพร่วิทยาการในศาสตร์ต่างๆ ตามหลักสูตรการศึกษาของมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ โดยสนับสนุนให้ผู้ทรงคุณวุฒิในทุกสาขาวิชาได้แสดงทฤษฎี ประสบการณ์ ผลงานที่ได้ศึกษาค้นคว้าหรือวิจัยมาแล้วได้อย่างกว้างขวาง เพื่อพัฒนาการศึกษาวิชาการขั้นสูงให้ทันกับอุบัติการณ์ทั้งในปัจจุบัน และอนาคต และเพื่อเสนอข่าวความเคลื่อนไหวของมหาวิทยาลัยอีกด้วย

ในระยะแรกนั้นจึงแบ่งวารสารออกเป็น ๒ แผนกคือแผนกสามัญและแผนกกฎหมาย แผนกสามัญประกอบด้วยบทความทางวิชาการภายใน

หน้าที่ให้การศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และข่าวเคลื่อนไหวของมหาวิทยาลัย แผนกกฎหมายประกอบด้วยพระราชบัญญัติ พระราชกำหนด พระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง กฎข้อบังคับ ระเบียบ และคำสั่งต่างๆ ของทางราชการ ซึ่งลงประกาศในราชกิจจานุเบกษา แผนกกฎหมาย

เจ้าหน้าที่ดำเนินการวารสารธรรมศาสตร์ ตั้งแต่แรกก็ให้มีบรรณาธิการ ผู้จัดการ และพนักงาน เจ้าหน้าที่อื่นๆ ตามความจำเป็น

^๑ ดัดทอนมาจากบทที่ ๒ และ ๓ ของ “การวิเคราะห์เนื้อหาวารสารธรรมศาสตร์” โดยวรรณภา โดพิบูลย์พงศ์ วิทยานิพนธ์ปริญญาอักษรศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๒๗

บรรณาธิการท่านแรกในการจัดทำวารสาร
ธรรมศาสตร์เล่มที่ ๑ ตอนที่ ๑ ในปีพ.ศ. ๒๕๐๕
คือศาสตราจารย์วิจิตร ลุกลิตานนท์ ซึ่งเป็นผู้
อำนวยการจัดทำและพิมพ์ตำราในสมัยนั้นอยู่
ก่อนแล้ว

วารสารธรรมศาสตร์ยุคแรกออกมาได้ ๒
ปีซึ่งมีทั้งหมด ๘ ฉบับ ก็ได้หยุดชะงักไป กระทั่ง
ในปีพ.ศ. ๒๕๑๔ ทางผู้บริหารมหาวิทยาลัยจึง
ได้จัดสรรเงินทุนจำนวนหนึ่งเพื่อรื้อฟื้นวารสาร
ธรรมศาสตร์ให้เป็นวารสารทางวิชาการขึ้นมาใหม่
และเริ่มนับเป็นปีที่ ๑ ใหม่ตั้งแต่นั้นมากระทั่ง
ปัจจุบันเป็นปีที่ ๑๔ (พ.ศ. ๒๕๓๖) โดยกำหนด
วัตถุประสงค์ตั้งแต่เริ่มจัดทำเป็นปีที่ ๑ ใหม่จนถึง
ปัจจุบันนี้ ว่าเพื่อเผยแพร่ศิลปวิทยาการ ความรู้
และความคิดเห็นใหม่ ๆ ในแขนงวิชาที่เปิดสอน
ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ส่งเสริมให้อาจารย์
และผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอผลงานทางวิชาการ และ
เพื่อให้เป็นเอกสารอ่านประกอบการศึกษาใน
ระดับอุดมศึกษา

ในระยะแรกของการฟื้นฟูวารสารธรรม
ศาสตร์ ทางคณะผู้จัดทำได้กำหนดจัดทำวารสาร
เพียงปีละ ๓ ฉบับก่อน คือฉบับประจำภาคการ
ศึกษาแต่ละภาค และฉบับพิเศษซึ่งจะมีลักษณะ
แตกต่างกับฉบับรายภาคการศึกษา และจะมี
กำหนดออกตามระยะที่เห็นสมควร ฉะนั้นฉบับที่ ๑
จะออกในเดือนมิถุนายน ฉบับที่ ๒ จะออกใน
เดือนพฤศจิกายน และฉบับที่ ๓ จะเป็นฉบับพิเศษ

วารสารธรรมศาสตร์ปีละ ๓ ฉบับออกมา
จนถึงปีพ.ศ. ๒๕๑๘ เมื่อเริ่มปีที่ ๖ พ.ศ. ๒๕๑๘
วารสารเริ่มเปลี่ยนมาออกปีละ ๔ เล่มคือออก
เดือนมกราคม เมษายน กรกฎาคม และตุลาคม
(แต่ฉบับเดือนตุลาคม ๒๕๑๙ ถูกกรมการรัฐ
ประหาร ทำให้ฉบับนั้นต้องหายไปจากห้องสมุด
และแผงหนังสือ -บก.)

องค์ประกอบอันเป็นโครงสร้างของวารสาร

ธรรมศาสตร์ตั้งแต่ปีที่ ๑ (พ.ศ. ๒๕๑๔) จนถึงปีที่
๓ (พ.ศ. ๒๕๑๖) มีดังนี้คือ

๑. บทความ มีลักษณะเป็นเนื้อหาที่เป็น
ศิลปวิทยาการความรู้และความคิดเห็นใหม่ ๆ ใน
แขนงวิชาการที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยธรรม
ศาสตร์

๒. วิทยานิพนธ์ เป็นการนำวิทยานิพนธ์
มาเสนอ เพื่อเป็นการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ
และเป็นการช่วยรักษามาตรฐานของวิทยานิพนธ์
ไว้ด้วย

๓. วิจารณ์หนังสือ เป็นการวิจารณ์หนังสือ
ทั้งภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ โดยนัก
วิชาการ และนักอ่านที่สังกัดทั้งภายในและ
ภายนอกมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

๔. ข่าวเป็นข่าวความเคลื่อนไหวและกิจกรรม
ของคณะและหน่วยงานต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์

๕. ผู้เขียน เป็นการลงรายชื่อผู้เขียนบทความ
และเพื่อแสดงคุณวุฒิ ตำแหน่งหน้าที่พร้อม
สังกัด

๖. บทบรรณาธิการหรือบรรณาธิการแถลง
เป็นส่วนที่บรรณาธิการแสดงความคิดเห็นหรือ
แถลงให้ทราบเกี่ยวกับนโยบายและการดำเนิน
งานของวารสารธรรมศาสตร์ บางครั้งจะมีบท
บรรณาธิการพิเศษในกรณีที่วารสารเล่มนั้น ๆ
มีบรรณาธิการพิเศษรับผิดชอบในการจัดทำ

๗. สารสังเขปของบทความ(Synopsis)
เป็นการสรุปสาระสำคัญของบทความนั้น ๆ ไว้
ท้ายเล่มโดยมีชื่อผู้เขียนและชื่อบทความ พร้อม
บทสรุปสาระสำคัญเป็นภาษาอังกฤษอย่างสั้น ๆ

ตั้งแต่ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๑๗ มา
จะมีการปรับปรุงบทความและบทวิจารณ์หนังสือ
เสียใหม่ดังนี้

๑. ภาคบทความ ควรมีลักษณะดังนี้

๑.๑ บทความที่เสนอทฤษฎีใหม่หรือ

แนวความคิดใหม่ในสาขาวิชานั้นๆ

๑.๒ บทความที่เสนอข้อสรุปจากงานวิจัยใหม่ๆ หรือวิทยานิพนธ์ใหม่ๆ

๑.๓ บทความที่ใช้อ่านประกอบการศึกษาวิชาต่างๆ ถ้าหากเป็นไปได้ควรเป็นบทความที่สำรวจแนวความคิดหรือทฤษฎีต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง (Survey Articles)

๒. ภาคบันทึกและความคิดเห็น

๒.๑ บทความที่แสดงปฏิกิริยาต่อความเห็นหรือทฤษฎีที่ปรากฏในบทความที่เคยตีพิมพ์ในวารสารธรรมศาสตร์ ทั้งนี้เพื่อเปิดโอกาสให้มีการสื่อสารระหว่างผู้เขียนกับผู้อ่านอันจักได้ช่วยขยายปัญญาความคิดซึ่งเป็นรากฐานของความก้าวหน้าทางวิชาการต่อไป

๒.๒ บทความที่เป็นบันทึกสั้นๆ เกี่ยวกับประเด็นทางวิชาการ ซึ่งมักจะถกมองข้ามไปหรือไม่ใครกล่าวถึง

๒.๓ บทความที่พยายามประยุกต์ความรู้ทางวิชาการมาใช้วิเคราะห์ปัญหา และหรือแสวงหาข้อเสนอแนะทางนโยบาย เพื่อแก้ปัญหาที่กำลังเกิดขึ้นในสังคมปัจจุบัน

๓. ภาคหนังสือ

๓.๑ บทความปริทัศน์ (Review Articles) อันเป็นบทความที่มุ่งวิจารณ์หนังสือเล่มหนึ่งเล่มใดหรือหลายเล่ม แต่ขยายความละเอียดมากกว่าบทวิจารณ์หนังสือตามปกติ

๓.๒ วิจารณ์หนังสือ หนังสือที่วิจารณ์ส่วนใหญ่จะเน้นหนักทางสาขาวิชาสังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์โดยเฉพาะอย่างยิ่งจะให้ความสำคัญแก่หนังสือว่าด้วยเมืองไทยและเอเชียอาคเนย์ เป็นอันดับสูง

๓.๓ แนะนำหนังสือ บทบรรยายสั้นๆ เกี่ยวกับหนังสือที่น่าสนใจ ซึ่งรวบรวมจากวารสารวิชาการต่างๆ หรือเขียนขึ้นโดยผู้ที่ได้อ่านหนังสือนั้นๆ

บรรณาธิการและเจ้าหน้าที่วารสารธรรมศาสตร์

สมัยแรกๆ การแต่งตั้งบรรณาธิการของวารสารธรรมศาสตร์ อธิการบดีจะเป็นผู้เสนอผ่านที่ประชุมคณบดีเพื่อให้ที่ประชุมคณบดีรับรอง แล้วอธิการบดีจึงแต่งตั้งให้ผู้นั้นเป็นบรรณาธิการอย่างเป็นทางการ บรรณาธิการก็จะเป็นผู้หาบุคคลที่เด่นในสาขาวิชาต่างๆ มาเป็นกองบรรณาธิการ และผู้ที่เหมาะสมที่จะทำหน้าที่เป็นผู้จัดการ และหาพนักงานเจ้าหน้าที่อื่นๆ ตามความจำเป็นเอง

ต่อมาเมื่อมีการแบ่งงานว่า งานทางด้านวิชาการจะขึ้นอยู่กับรองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการทางวิชาการ รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการทางวิชาการก็จะเป็นผู้พิจารณาคัดเลือกบุคคลที่จะมาดำรงตำแหน่งบรรณาธิการของวารสารธรรมศาสตร์ โดยที่บรรณาธิการที่กำลังจะพ้นจากตำแหน่งจะเป็นผู้เสนอรายชื่อบุคคลที่สมควรที่จะมาดำรงตำแหน่งบรรณาธิการให้รองอธิการบดีฝ่ายวิจัยและบริการทางวิชาการพิจารณาคัดเลือกและทาบทามบุคคลที่เห็นว่าเหมาะสมที่จะมาดำรงตำแหน่งบรรณาธิการเมื่อติดต่อทาบทามได้แล้ว บรรณาธิการก็จะหาผู้ช่วยบรรณาธิการ กองบรรณาธิการและผู้จัดการ หลังจากนั้นอธิการบดีก็จะประกาศแต่งตั้งบรรณาธิการและเจ้าหน้าที่วารสารธรรมศาสตร์ ให้มีวาระการทำงาน ๒ ปี อย่างเป็นทางการ

ตั้งแต่ผู้บริหารมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ได้ฟื้นฟูจัดทำวารสารธรรมศาสตร์ขึ้นมาใหม่ในปี พ.ศ. ๒๕๑๔ และดำเนินการมาจนถึงปัจจุบันนี้เป็นปีที่ ๑๙ (พ.ศ. ๒๕๓๖) ได้มีบรรณาธิการมาแล้วทั้งหมด ๙ ท่านดังนี้คือ

๑. ดร. นีออน สนิทวงศ์ เป็นบรรณาธิการตั้งแต่ปีที่ ๑ จนถึงปี ๑ พ.ศ. ๒๕๑๔ ถึงปีที่ ๓ จนถึงปี ๑ พ.ศ. ๒๕๑๖

๒. อาจารย์รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ เป็น
บรรณาธิการ ตั้งแต่ปีที่ ๓ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๑๗
ถึงปีที่ ๖ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๑๙

๓. รองศาสตราจารย์นริติ เศรษฐบุตร
เป็นบรรณาธิการ ตั้งแต่ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๓ พ.ศ.
๒๕๒๐ ถึงปีที่ ๘ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๒๑

๔. รองศาสตราจารย์ ดร.โกสินทร์ วงศ์
สุวัฒน์ เป็นบรรณาธิการตั้งแต่ปีที่ ๘ ฉบับที่ ๓
พ.ศ. ๒๕๒๒ ถึงปีที่ ๙ ฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๒๒-
๒๕๒๓

๕. ดร.ชาญวิทย์ เกษตรศิริ เป็น
บรรณาธิการ ตั้งแต่ปีที่ ๑๐ ฉบับที่ ๑ พ.ศ.
๒๕๒๔ ถึงปีที่ ๑๑ ฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๒๕

๖. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันรักษ์ มิ่งมณี
นาคิน เป็นบรรณาธิการ ตั้งแต่ปีที่ ๑๒ ฉบับที่ ๑
พ.ศ. ๒๕๒๖ ถึงปีที่ ๑๓ ฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๒๗

๗. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เฉลิมเกียรติ
ผิวนวล เป็นบรรณาธิการตั้งแต่ปีที่ ๑๔ ฉบับที่ ๑
พ.ศ. ๒๕๒๘ ถึงปีที่ ๑๕ ฉบับที่ ๔ พ.ศ. ๒๕๒๙

๘. รองศาสตราจารย์ศรีสุรางค์ พูลทรัพย์
เป็นบรรณาธิการตั้งแต่ปีที่ ๑๖ ฉบับที่ ๑ พ.ศ.
๒๕๓๐ ถึงปีที่ ๑๘ ฉบับที่ ๒ พ.ศ. ๒๕๓๕

๙. ดร.ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ เป็น
บรรณาธิการตั้งแต่ปีที่ ๑๙ ฉบับที่ ๑ พ.ศ. ๒๕๓๖

นโยบายในการจัดทำวารสาร ธรรมศาสตร์

วารสารธรรมศาสตร์มีจุดหมายที่จะสนอง
ความต้องการของผู้สนใจใฝ่หาความรู้ต่างๆ ไป มิใช่
เฉพาะในสาขาวิชาใดวิชาหนึ่ง อีกประการหนึ่งก็
เพื่อจะช่วยดึงรั้งแนวโน้มของนักวิชาการ ที่มักให้
ความสนใจและความสำคัญแต่เฉพาะสาขาวิชา
ของตนเท่านั้น และโดยเฉพาะเพื่อชี้ให้นักศึกษา
ได้มองเห็นถึงความเชื่อมโยงของวิชาการสาขาต่าง ๆ
[“บรรณาธิการแถลง” วารสารธรรมศาสตร์ ๒

(มิถุนายน-ตุลาคม ๒๕๑๕)]

วารสารธรรมศาสตร์จึงลงบทความใน
แขนงวิชาต่างๆ ที่เปิดสอนในมหาวิทยาลัยธรรม
ศาสตร์ มิได้เป็นเพียงวารสารเฉพาะสาขาวิชาใด
และมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์มีนโยบายที่จะให้
วารสารธรรมศาสตร์เป็นสนามทางวิชาการของ
อาจารย์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ทุกท่านที่จะให้
เป็นสื่อ นำความรู้ใหม่ๆ และความคิดเห็นต่างๆ
กันในทุกสาขาวิชาออกมาแลกเปลี่ยนกัน

นอกจากนี้วารสารธรรมศาสตร์ยังเป็น
เครื่องมือที่ทางมหาวิทยาลัยได้ลงทุน จัดสรรขึ้น
เพื่อส่งเสริมเป้าหมายการจัดการศึกษาของมหา
วิทยาลัยใน “ระบบหน่วยกิต” ซึ่งมุ่งจะให้เกิด
ความคล่องตัวในการที่นักศึกษาจะก้าวข้ามรั้วของ
วิชาเฉพาะด้านของตนออกไปรับรู้เรื่องของสาขา
วิชาอื่นๆ ด้วย เพื่อที่ผู้สำเร็จการศึกษาระดับ
อุดมศึกษา จะได้เป็นผู้ที่มีการศึกษาดูด้วย มิใช่เป็นแต่
เพียงผู้ที่รอบรู้วิชาการเฉพาะด้านแต่อย่างเดียว
เท่านั้น

กระนั้นก็ตามในทางปฏิบัติที่ผ่านมวารสาร
ธรรมศาสตร์จะมีเนื้อหาเน้นหนักเพียงบางสาขาวิชา
บางสาขาแทบจะไม่มีเลย ที่เป็นเช่นนี้เพราะ
บางคณะมีวารสารของตนเองออกมา เช่น คณะ
นิติศาสตร์ และคณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
เป็นต้น อีกประการหนึ่งบางแขนงวิชา จะมีจำนวน
อาจารย์น้อยเมื่อเทียบกับแขนงวิชาอื่นที่มีจำนวน
ผู้สอนมาก บทความในแขนงวิชาที่มีผู้สอนมาก ก็
จะมีผู้เขียนบทความมากกว่า แต่ผู้สอนบางคณะ
มักจะไม่ค่อยเขียนบทความ “เนื่องจากขาดฉันทะ
ทางวิชาการ” นอกจากนี้ลักษณะของเนื้อหาวิชา
บางสาขา ยังไม่เอื้ออำนวยให้เขียนเป็นบทความ
ยาวๆ ที่มีเนื้อหาสาระได้ถึงแม้ว่าในแขนงวิชานั้นๆ
จะมีจำนวนผู้สอนมากก็ตามดังเช่นวิชาคณิตศาสตร์
และภาษาอังกฤษเป็นต้น บรรณาธิการทุกสมัย
มีนโยบายที่จะรับบทความทุกแขนงวิชา แต่เนื่อง

จากบางแขนงวิชาไม่มีบทความส่งเข้ามา จึงทำให้วารสารธรรมศาสตร์มีเนื้อหาเน้นหนักเพียงบางแขนงวิชาเท่านั้น

ในการวิเคราะห์เนื้อหาจำแนกตามสาขาวิชาต่างๆ (ถึงปีพ.ศ. ๒๕๒๖) พบว่ามีเนื้อหาในสาขาวิชาศิลปศาสตร์มากที่สุด คือ ๑๓๓ บทความ จากบทความทั้งหมด ๒๗๕ บทความ คิดเป็นร้อยละ ๔๘.๓๖ รองลงมาเป็นอันดับสองได้แก่สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มี ๕๔ บทความ (ร้อยละ ๑๙.๖๔) และมากเป็นอันดับ ๓ ได้แก่สาขาวิชารัฐศาสตร์ มี ๓๙ บทความ (ร้อยละ ๑๔.๑๘) และสาขาวิชาที่มีจำนวนน้อยที่สุดคือสาขาวิชานิติศาสตร์ มี ๒ บทความ (ร้อยละ ๐.๗๓) ส่วนสาขาวิชาอื่นๆ รวมกัน มี ๑๒ บทความ (ร้อยละ ๔.๓๖)

ปัญหาในการจัดทำวารสารธรรมศาสตร์

๑. ปัญหาเรื่องการหาต้นฉบับที่มีคุณค่าทางวิชาการมาตีพิมพ์ได้น้อย เนื่องจากหาผู้เขียนบทความได้ยากมาก บรรณาธิการและกองบรรณาธิการต้องรู้จักกับผู้เขียนบทความเป็นการส่วนตัว เพื่อที่จะขอให้ผู้เขียนส่งต้นฉบับมาให้ลงพิมพ์ บางครั้งบรรณาธิการจะต้องรณรงค์ด้วยการออกจดหมายเชิญเชิญให้บุคคลที่อยู่ในวงการเรื่องนั้นๆ เขียนบทความมาให้ โดยกำหนดเวลาส่งหน้า ๓ ถึง ๖ เดือน แต่อย่างไรก็ตามปริมาณที่ตอบรับว่าจะส่งต้นฉบับมายังอยู่ในอัตราที่ต่ำมาก ถึงแม้จะมีคำสนทนาคณะผู้เขียนบทความ และมีตำแหน่งวิชาการสูงก็ตาม

๒. ปัญหาเรื่องการเงิน วารสารธรรมศาสตร์เป็นวารสารวิชาการที่ผลิตขึ้นโดยถือหลักการเผยแพร่วิทยาการยิ่งกว่าหลักการค้า ดังนั้นจึงจำหน่ายในราคาถูกกว่าต้นทุน ทำให้ขาดทุนมาตลอด ถึงแม้ทางมหาวิทยาลัยจะได้จัดสรรเงินทุนให้แก่โครงการวารสารธรรมศาสตร์ เพื่อเป็นเงินทุนในการจัดทำแต่ก็ยังไม่เพียงพอ ผู้จัดทำ

จะต้องหาโฆษณามาลงเพื่อให้ได้เงินมาอุดหนุนซึ่งสร้างความไม่สะดวกแก่ผู้จัดทำ

๓. ปัญหาการตลาด คือการจำหน่ายวารสารได้น้อย เป็นปัญหาที่เกิดขึ้นเมื่อบทความที่ลงพิมพ์ในวารสารเป็นสาขาวิชาที่มีคนสนใจน้อยหรือในแต่ละฉบับมีหลายสาขาวิชา ฉะนั้นวารสารธรรมศาสตร์จึงต้องกำหนดแนวเรื่องในแต่ละฉบับและต้องลงบทความในสาขาวิชาที่มีคนสนใจมาก เช่นเรื่องการเมือง ประวัติศาสตร์และเศรษฐศาสตร์ การที่วารสารออกล่าช้ากว่ากำหนดก็ทำให้เกิดปัญหาการตลาดด้วย

๔. ปัญหาเรื่องระบบการให้การตอบแทนบรรณาธิการและกองบรรณาธิการ ในระยะแรกๆ บรรณาธิการและกองบรรณาธิการได้รับค่าสมนาคุณในการจัดทำวารสารต่ำมาก ถ้าไม่มีระบบสิ่งจูงใจทางเศรษฐกิจหรือการให้ความดีความชอบแก่บรรณาธิการและกองบรรณาธิการก็จะทำให้สูญเสียโอกาสในการทำวิจัย จึงเป็นปัญหาใหญ่ที่ไม่มีใครยอมรับหน้าที่บรรณาธิการ เนื่องจากบรรณาธิการต้องเสียเวลาในการจัดทำวารสารมาก แต่ภายหลังบรรณาธิการได้ชี้แจงถึงปัญหาดังกล่าวแก่ผู้บริหารมหาวิทยาลัย จึงทำให้มีการเปลี่ยนแปลงค่าสมนาคุณแก่ผู้จัดทำให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

๕. ปัญหาขาดแคลนบุคลากรและอุปกรณ์ในระยะแรกโครงการวารสารธรรมศาสตร์จะไม่มีสำนักงาน พนักงานพิมพ์ดีด และตู้เก็บวารสารที่เหลือจากการจำหน่าย แม้ทางมหาวิทยาลัยได้ให้ความสนับสนุนทางการเงินตลอดมา แต่ก็มิได้เหลียวแลที่จะจัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งปวงในการผลิตวารสาร และเนื่องจากเป็นโครงการพิเศษ ไม่ได้อยู่ในโครงสร้างการบริหารของมหาวิทยาลัย จึงมีปัญหาในการขอบุคลากรและเงินงบประมาณ ทำให้ขาดแคลนบุคลากรและอุปกรณ์ที่จำเป็นในการทำงานมาโดยตลอด ที่ผ่านมาโครงการวารสารธรรมศาสตร์จะต้องอาศัยสำนัก

งานและพนักงานของหน่วยงานอื่น เช่น สมัยแรกๆ อาศัย สำนักงานและพนักงานของสถาบันไทยคดีศึกษา ต่อมาอาศัยแผนกสารบรรณ สำนักงานเลขาธิการ เป็นต้น (ปัจจุบันในปี.ศ. ๒๕๓๖ อาศัยกองบริการการศึกษา) มีเจ้าหน้าที่ช่วยงานทั่วไปเพียง ๑ คน ซึ่งแต่แรกก็มตัวมาจากกองบริการการศึกษา แล้วคืนไป แล้วยืมจากหน่วยงานอื่นๆ อีก

๖. ปัญหาการออกวารสารล่าช้ากว่ากำหนด การที่วารสารออกตลาดล่าช้ากว่ากำหนดตลอดมา ที่สำคัญเพราะกองบรรณาธิการจะประวิงการจัดพิมพ์อยู่จนวารสารสุดท้าย เพื่อคอยบทความจากบรรดาอาจารย์ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหลาย นอกจากนี้การที่วารสารธรรมศาสตร์ต้องจัดพิมพ์ที่โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ มักจะเกิดความล่าช้า เนื่องจากโรงพิมพ์มหาวิทยาลัยฯ มีตารางการทำงานเร่งด่วนประจำปีรออยู่ก่อน นอกจากนั้นความเข้มงวดในการเรียงพิมพ์ เพื่อความถูกต้องในการพิสูจน์อักษรเป็นเรื่องสำคัญมาก จึงต้องตรวจและแก้ไขคำผิดให้สมบูรณ์ รวมทั้งการขอแก้ไขข้อความเล็กๆ น้อยๆ โดยผู้เขียนบทความ จึงทำให้เสียเวลามากขึ้น

๗. ปัญหาการรับรองทางวิชาการยังไม่ดีพอ กล่าวคืออาจารย์และนักศึกษายังตื่นตัวไม่เพียงพอหรือให้ความสนใจวารสารธรรมศาสตร์น้อย ถ้าดูจากจำนวนสมาชิกและจำนวนการช่ายวารสารก็ยังไม่น่าพอใจ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ

ผู้ที่เคยดำรงตำแหน่งบรรณาธิการวารสารธรรมศาสตร์ มีความเห็นว่าวารสารธรรมศาสตร์เป็นวารสารวิชาการทางด้านสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ที่ดีเล่มหนึ่ง เหมาะสำหรับเป็นเวทีแสดงความคิดเห็นและเผยแพร่วิทยาการความรู้

ใหม่ๆ ของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รวมทั้งของผู้ทรงคุณวุฒิต่างๆ แต่วารสารธรรมศาสตร์ก็เหมือนวารสารวิชาการทั่วไปที่มักประสบปัญหาหนักคือ การหาบทความที่มีประสิทธิภาพที่แสดงถึงความคิดสร้างสรรค์และความก้าวหน้าทางวิชาการ เมื่อหาบทความได้ก็ต้องจัดการ ให้นำหนังสือออกให้ทันตามกำหนดเวลา นอกจากนี้แล้วการทำวารสารทางวิชาการก็ยังคงประสบปัญหาเกี่ยวกับการจำหน่ายอีก ซึ่งหมายความว่าถ้าทำแล้วขายไม่ออก ก็จะประสบปัญหาของการเงินมาสนับสนุนการทำหนังสือต่อไป ดังนั้นบรรณาธิการของวารสารธรรมศาสตร์เท่าที่ผ่านมาจึงเรียกร้องให้บรรดาอาจารย์และนักศึกษาให้มีการรับรองทางวิชาการมากขึ้น กล่าวคือให้บรรดาอาจารย์ในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รวมทั้งนักวิชาการทั้งหลายมีความตื่นตัวสนใจวารสารธรรมศาสตร์ และมีความกระตือรือร้นที่จะเขียนบทความส่งมาลงพิมพ์ เผยแพร่ในวารสารธรรมศาสตร์ให้มากขึ้น เพื่อจะได้ช่วยแก้ปัญหาเรื่องวารสารออกช้ากว่ากำหนด และให้นักศึกษาและนักวิชาการต่างๆ ไปสนใจสมัครเป็นสมาชิกของวารสารธรรมศาสตร์ หรือติดตามซื้อวารสารไปอ่านกันมากขึ้นกว่าที่เป็นอยู่ นอกจากนี้ให้มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เพิ่มงบประมาณในการจัดทำวารสารฯ รวมทั้งให้ปรับปรุงโครงการวารสารธรรมศาสตร์ ดังนี้คือ

๑. รวมโครงการวารสารธรรมศาสตร์ให้เข้าอยู่ในโครงสร้างของการบริหารมหาวิทยาลัยอย่างเป็นทางการ

๒. ให้โครงการวารสารธรรมศาสตร์สามารถมีบุคลากรและงบประมาณของตนเพื่ออำนวยความสะดวกในการดำเนินงาน

๓. ให้กองบรรณาธิการได้รับแต่งตั้งจากอธิการบดีเป็นเวลา ๒ ปีตั้งแต่เคยปฏิบัติมา ทั้งนี้เพื่อความหลากหลายและก้าวหน้าทางวิชาการ

สิ้นไป แต่กองจัดการซึ่งเป็นงานบริหารประจำนั้น
ควรมีผู้จัดการและบุคลากรของตนเองในฐานะของ
ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ ทั้งนี้เพื่อประสิทธิภาพ
ของการดำเนินการจัดพิมพ์ การหาสมาชิกและ
การหาโฆษณา

การจัดทำวารสารธรรมศาสตร์มีงาน ๒
ส่วนใหญ่ได้แก่ ก) งานด้านการจัดพิมพ์ ซึ่งมีระบบ
กรรมวิธีและขั้นตอนยุ่งยากพอสมควร ข) งาน
จัดจำหน่ายวารสาร ซึ่งประกอบด้วยงานด้าน
สมาชิก การจำหน่ายผ่านศูนย์หนังสือและใน
งานออกร้าน และหาโฆษณา

ในส่วนของกองจัดการ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง
ด้านการพิมพ์ ได้สร้างภาระให้แก่บรรณาธิการ
อย่างมาก เพราะบรรณาธิการไม่ใช่ว่ามีความถนัด
ในงานด้านนี้มาก่อน จึงทำให้เสียเวลามากกว่าปกติ
และยังทำให้คุณภาพของรูปเล่มและการพิสูจน์
อักษรไม่ดีเท่าที่ควร

อนึ่งภาระงานดังกล่าวอาจเป็นสาเหตุ
ประการหนึ่ง ที่ทำให้ผู้มีความรู้ความสามารถ
ด้านวิชาการจริงๆ ไม่ยอมรับเป็นบรรณาธิการ
เพราะไม่ต้องการรับภาระงานด้านการจัดพิมพ์
นอกจากนี้ภาระงานส่วนนี้ยังเป็นสาเหตุสำคัญ
ทำให้การออกวารสารล่าช้ากว่ากำหนดเวลาอีกด้วย

ปัจจุบันมหาวิทยาลัยมีโครงการสำนัก
พิมพ์(University Press) ซึ่งประกอบด้วย ๓
หน่วยงาน ได้แก่สำนักพิมพ์ โรงพิมพ์ และศูนย์
หนังสือมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ จึงควรโอนงาน
ด้านการจัดพิมพ์และการจัดจำหน่ายวารสารฯ
ให้เป็นหน้าที่ของ ๓ หน่วยงานดังกล่าว โดยยุบ
โครงการวารสารธรรมศาสตร์ และตั้งคณะ
บรรณาธิการวารสารธรรมศาสตร์ เพื่อรับผิดชอบ
เฉพาะงานด้านบรรณาธิการเพียงประการเดียว.

วารสาร

เศรษฐกิจและสังคม

เผยแพร่ความรู้และแนวคิด
เกี่ยวกับการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

วารสาร
เศรษฐกิจและสังคม
ปีที่ ๑๙ ฉบับที่ ๑ เดือนพฤศจิกายน - ธันวาคม ๒๕๓๖

1 ปี 6 ฉบับ อัตราค่าสมาชิก 70 บาทต่อปี
ธนาภิติ บณ หน้าพระลาน
ในนามนายอัจฉรา สุขอารีย์
หัวหน้าฝ่ายการคลังและพัสดุ
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจ
และสังคมแห่งชาติ
962 ถนนกรุงเกษม กรุงเทพฯ 10100
โทร. 2824841-2